

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

ΕΤΟΣ 10ον - ΑΡΙΘΜ. 213

1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1979

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Οὐψάλης κ. Olof Sundby εἰς Φανάριον. Αἱ ἀνταλλαγεῖσαι προσφωνήσεις 2

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κυρός Ἡλίας 6
- Συγχαρητήριος Ἐπιστολή τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβον 7
- Ἄρθρον γερμανικῆς ἑφημερίδος διὰ τὰς σχέσεις Ὀρθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς Δυτικὴν Γερμανίαν 8
- Σύντομα Νέα 10

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 11

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ
TÉLÉGR. ORTHODOXIA-GENÈVE * TÉL. (022) 58 16 29 * 37, CHEMIN DE CHAMBÉSY, 1292 CHAMBÉSY-GENÈVE, SUISSE

Ἡ "Ἐπίσκεψις" ἐπιδιώκει νὰ ἐνημερώνη τοὺς ἀναγνώστας τῆς περὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν φέρει εὐθύνην διὰ τὰς ἀπόψεις τὰς ἐκφραζομένας εἰς τὰς δημοσιευόμενας εἰδήσεις. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευσις τοῦ περιεχομένου τοῦ Δελτίου μέ ἀπλὴν ἔνδειξιν τῆς προελεύσεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

- Ἡ ἐπίσκεψις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Οὐψάλης κ. Olof Sundby εἰς Φανάριον. Αἱ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἀνταλλαγεῖσαι προσφωνήσεις.

Ἀπὸ 12 ἕως 15 τοῦ παρελθόντος Μαρτίου ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης καὶ Πριμᾶτος Σουηδίας κ. Olof Sundby, ἐπὶ κεφαλῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας ἐπεσκέφθη τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἐπίσημος προσκεκλημένος αὐτοῦ. Τῆς σουηδικῆς Ἀντιπροσωπείας μετεῖχον ὁ Ἐπίσκοπος Göteborg κ. Bertil Gärtner καὶ οἱ πάστορες Henrik Svenungsson, Διευθυντῆς Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τῆς Σουηδικῆς Ἐκκλησίας, καὶ Björn Fjårtedt.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης, ἐπισκεφθεὶς μετὰ τῆς συνοδείας του τὴν Α.Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον εἰς τὸ ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικὸν Μέγαρον, τὴν 13ην Μαρτίου, ἐγένετο δεκτὸς μετὰ πολλῆς τιμῆς καὶ ἐγκαρδιότητος, προσεφώνησε δὲ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην τὴν Αὐτοῦ θειοτάτην Παναγιότητα τὸν Πατριάρχην διὰ τῶν ἀκολουθῶν :

"Παναγιώτατε,

Ἐν πρώτοις ἐπιτραπήτω μοι ὅπως ἐκφράσω προσωπικῶς καὶ ἐξ ὀνόματος τῶν Συνοδῶν μου, θερμὰς καὶ ἐγκαρδίους εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐγενῆ πρός ἐμέ πρόσκλησιν Ὑμῶν ὅπως ἐπισκεφθῶ Ὑμᾶς. Ἡ ἐπίσκεψις αὕτη εἶναι καὶ διὰ τοὺς τέσσαρας ἡμᾶς ἡ πρώτη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ὑμῶν καὶ εἰς τὴν σεβασμίαν ταύτην πόλιν.

Ἐπάρχει εἰς ἰδιαίτερον λόγον δι' ἡμᾶς ἵνα ἀνατρέξωμεν σήμερον εἰς τοὺς παλαιούς δεσμούς μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς χώρας ἡμῶν. Ἦδη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Βίκιγκ, πολλοὶ ἐκ τῶν προπατόρων ἡμῶν ἐταξίδευσον διὰ μέσου τῶν ποταμῶν καὶ τῶν θαλασσίων ὁδῶν τῆς Ρωσίας μέχρι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου ἐνίστε προσελαμβάνοντο ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος. Ὄταν οἱ ἀρχαιολόγοι ἡμῶν σήμερον πραγματοποιοῦν ἀνασκαφὰς εἰς τὰ σουηδικὰ ἐδάφη, συμπεριλαμβάνονται συχνὰ μεταξὺ τῶν εὐρημάτων νομίσματα καὶ ἄλλα ἀντικείμενα προερχόμενα ἐκ τῆς πόλεως ταύτης.

Ἐπίσης, ἐπιθυμῶ ὅπως κάμω μίαν ἱστορικὴν ἀναδρομὴν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος, κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ βασιλέως Καρόλου τοῦ Ζ', ὁ ὁποῖος ἐπέτυχε νὰ παρασχεθῇ ἄδεια εἰς σουηδοὺς Λουθηρανούς ἱερεῖς, ὅπως ἀναπτύξουν δραστηριότητα εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Οἱ ἐκπρόσωποι αὐτοὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν εἶχον διπλὴν ἀποστολήν. Εἶχον τὴν ἱερατικὴν εὐθύνην διὰ τοὺς σουηδοὺς, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκοντο διὰ σύντομον ἢ μακρὰν παραμονὴν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, παραλλήλως δὲ καὶ τὴν ἀποστολήν νὰ καλλιεργήσουν δεσμούς ἐπαφῆς μέ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς πόλεως ταύτης.

Ἐκ τοῦ αἰῶνος τὸν ὁποῖον διατρέχομεν ἐπιθυμῶ ὅπως ὑπογραμμίσω ἰδιαιτέρως τὰς ἐπαφὰς τὰς ὁποίας εἶχεν ὁ προκάτοχος μου, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Nathan Söderblom, μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Δι' ἐκεῖνον, τὸ ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀπετέλει παράγοντα ἀποφασιστικῆς βαρύτητος καὶ σημασίας διὰ τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν εἰς τὴν ὁποίαν ἀφιερῶθη ἐργασθεὶς δι' αὐτὴν μετ' ἀφοσιώσεως. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ πρωτοβουλία τοῦ αὐτοῦ εὗρεν ἀντίστοιχον ἀνταπόκρισιν ἀπὸ πλευρᾶς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τῆς περιφήμου ἐγκυκλίου τοῦ 1920. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα ἔκτοτε, αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι καὶ ἰδιαιτέρως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον προσέφερον εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν ἀκρῶς σημαντικὴν συνδρομὴν. Ὅπως ἐσχάτως ἔλαβον γνῶσιν τοῦ περιεχομένου τοῦ Ὑμετέρου Μηνύματος ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς 25ετίας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐν ἔτει 1973, διὰ τοῦ ὁποίου προβαίνετε ἀφ' ἐνός εἰς μίαν ἱστορικὴν ἀναδρομὴν εἰς τὰ πεπραγμένα τῶν παρελθόντων ἐτῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ἐνότητος καὶ ἀφ' ἑτέρου διαγράφετε μίαν σπουδαίαν διὰ τὸ μέλλον προοπτικὴν. Κατὰ τὰς ἐπανειλημμένας συναντήσεις μου μέ τοὺς ἐκπροσώπους τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ δὴ τῆς Ἐκκλησίας Ὑμῶν, ἐγνώρισα μετὰ βαθέος σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης τὸ ἔντονον ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἐπεδείχθη ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν Ὁρθόδοξων διὰ τὰ οἰκουμενικὰ θέματα. Αἱ ρίζαι τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου ἀφ' ἐνός προχωροῦν βαθέως ἐντός τῆς ἱστορίας καὶ ἀφ' ἑτέρου θερμαίνονται ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ ἀναφανῇ ἡ ἐνότης συμφώνως καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν θέλησιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, ἣν ἐξέφρασε πρὸς τοὺς Μαθητάς Του.

Διὰ τὰς Ἐκκλησίας καὶ ἀτομικῶς τοὺς χριστιανούς τῆς Σουηδίας, ἡ Ὁρθοδοξία ἀπετέλει ἐπὶ μακρὸν ἀπλῶς καὶ μόνον τι τὸ ὁποῖον ἦτο γνωστὸν ἀπὸ τὰ βιβλία ἢ ἴσως ἀπὸ τὰ ἐπὶ διεθννοῦς ἐπιπέδου οἰκουμενικὰ Συνέδρια. Σήμερον εἶναι ἡ κατάστασις ἐντελῶς διαφορετικὴ. Λόγω τῆς μεταναστεύσεως ἀπέκτησεν ἡ χώρα ἡμῶν μίαν σημαντικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Ἡ μεγαλύτερα ὀρθόδοξος ὁμάς μεταναστῶν ἀνήκει εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον. Ὁ ἐκπρόσωπος Ὑμῶν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν, ὁ Μητροπολίτης Παῦλος, εἶναι δι' ἡμᾶς εἷς λίαν ἀγαπητὸς ἐν πίστει ἀδελφός. Ἐθεωρήσαμεν ἰδιαιτέρως σημαντικὸν ὅπως ἐνισχύσωμεν αὐτόν εἰς τὸ σπουδαῖον ἔργον αὐτοῦ τῆς οἰκοδομήσεως τῆς Μητροπόλεως Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας. Φέρω ἐπίσης εἰς τὴν σκέψιν μου μετὰ χαρᾶς

τὴν ἐπίσκεψιν τὴν ὁποῖαν ἐπραγματοποίησεν ὁ Μητροπολίτης Μελίτων εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ἐπὶ τῆς εὐκαιρίας τῶν ἐγκαινίων τοῦ Ὁρθοδόξου Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Στοκχόλμης κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος. Ἐμμεθα εὐγνώμονες διὰ τὴν ὀρθόδοξον παρουσίαν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν καὶ τρέφομεν ἔντονον ἐπιθυμίαν ὅπως ἡμεῖς ἐκ τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν σταθῶμεν εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὃ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπόθεσιν τῆς Χριστιανικῆς ἐνότητος.

Εἰς τὸ Μήνυμα τὸ ὁποῖον ἐξέδωσαν οἱ Πρόεδροι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν ἐν ὄψει τῆς Πεντηκοστῆς, ἔχομεν τονίσει αὐτὴν τὴν ἐλπίδα, ἡ ὁποία εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένη μετὰ τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Εἰς τὴν ἐποχὴν ἡμῶν οἱ ἄνθρωποι εἶναι περισσότερο καταβεβλημένοι ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὴν ἀγωνίαν. Πολλοὶ αἰσθάνονται μεγάλην ἀνησυχίαν διὰ τὸ μέλλον. Ἡμεῖς ὅμως, ὡς χριστιανοί, καλούμεθα ὅπως ἀπὸ κοινοῦ δώσωμεν "λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος" (Α' Πέτρ. 3,15). Ὅσον καθαρώτερον αἰσθανόμεθα τὴν ἐνότητα τὴν ὁποῖαν ἔχομεν ἐν Χριστῷ, μέ τὸσον μεγαλυτέραν σαφήνειαν θά δυνηθῶμεν νὰ δώσωμεν αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν τῆς ἐλπίδος μας διὰ τὸ μέλλον.

Παναγιώτατε,

Μέ αὐτάς τὰς λέξεις ἐπιθυμῶ δι' ἄλλην μίαν φοράν νὰ εὐχαριστήσω Ἑμᾶς διὰ τὴν εὐγένειαν τὴν ὁποῖαν ἐπιδείξατε ἐναντι ἡμῶν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ νὰ προσευχηθῶ ὅπως ἡ εὐλογία τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ ἔλθῃ ἐφ' Ἑμᾶς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Ἑμῶν."

Εἰς ταῦτα ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀπήντησε διὰ τῶν κάτωθι :

"Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Οὐψάλης κύριε Ολοφ καὶ ἐκλεκτοὶ συνοδοὶ αὐτοῦ,

Καλῶς ἤλθετε εἰς τὸ ἱερόν τοῦτο Κέντρον τῆς Ὁρθοδοξίας, εἰς τὸ ὁποῖον ὑποδεχόμεθα ὑμᾶς μετὰ πάσης χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ τιμῆς.

Ἐποδεχόμεθα ὑμᾶς ἐν τῷ πνεύματι τῶν ἀπὸ μακροῦ ἀγαθῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σουηδίας, ἀλλὰ καὶ εὐρύτερον τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς ὅλης Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Λουθηρανικοῦ κόσμου, σχέσεων, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξελιχθεισῶν, διὰ τῶν γενομένων ἐπὶ μέρους ἐργασιῶν καὶ πλείστων ἐπὶ ἀκαδημαϊκοῦ ἐπιπέδου ἀνεπισήμων θεολογικῶν συζητήσεων, ὥστε ἡ κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1976 συνελθοῦσα Α' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις νὰ ἀποφασίσῃ ὅπως συσταθῇ Διορθόδοξος Ἐπιτροπὴ πρὸς προετοιμασίαν ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς ἐπισήμου θεολογικοῦ Διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν.

Χαίρομεν διὰ τὴν σύστασιν τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης καὶ διὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς Α' συναντήσεως αὐτῆς ἐν Sigtuna τῆς Σουηδίας κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον, ἐπιλαμβανόμεθα δὲ τῆς εὐκαιρίας τῆς ἐνταῦθα πολυτίμου παρουσίας ὑμῶν ὅπως ἐκφράσωμεν ὑμῖν θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς Παγκοσμίου Δουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας φιλοξενίαν τῆς Διορθοδόξου ταύτης Ἐπιτροπῆς καὶ ὑπὸ τῆς καθ' ὑμᾶς σεβασμίας Ἐκκλησίας τῆς Σουηδίας.

Ἄλλά, Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, αἰσθανόμεθα τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν ἀνάγκην ὅπως εὐχαριστήσωμεν ὑμῖν καὶ διὰ κάτι ἀκόμη. Διὰ τὴν πρόφρονον συμπαραστάσιν τῆς καθ' ὑμᾶς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ὑπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Ἱερὰν Μητρόπολιν Σουηδίας καὶ πάσης Σκανδιναβίας καὶ τὸν ἄξιον κατὰ πάντα καὶ λίαν ἡμῖν ἀγαπητὸν Ποιμενάρχην αὐτῆς Ἱερώτατον Μητροπολίτην κύριον Παῦλον, ὁ ὁποῖος μετὰ βαθείας ἐκτιμήσεως ἀναφέρει ἡμῖν τὰς ἐκάστοτε ἐκδηλώσεις τοῦ πολυτίμου ὑμῶν διὰ τὸ ἐπιτελούμενον ὑπ' αὐτοῦ ἔργον. Αἱ εὐχαριστίαι ἡμῶν ἐπὶ τούτῳ, θερμαί ἐκτείνονται καὶ πρὸς τὴν ἐντιμον Κυβέρνησιν τῆς ὡραίας καὶ πεπολιτισμένης Χώρας ὑμῶν, ἥτις ὁμοίως δεικνύει πολλὴν προσοχὴν πρὸς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Σουηδίας καὶ τιμὴν πρὸς τὸν Μητροπολίτην αὐτῆς.

Σεβασμιώτατε,

Ἐπὶ τῆς - δόξα τῷ Θεῷ - ἀμέριστος ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ τιμὴ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν. Ἐάν τώρα εἰς ταύτην προστεθῇ καὶ "ἡ ὑπαρξίς θεολογικῆς συμφωνίας σημαντικῆς ἐκτάσεως", μεταξὺ τῶν δύο πλευρῶν, ἥτις διεπιστώθη ἐν Sigtuna, ἀντιλαμβάνεσθε διατὶ εἴμεθα αἰσιδόδοξοι διὰ τὴν ἐκατέρωθεν προετοιμασίαν, τὴν ἔναρξιν, τὴν πορείαν καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ θεολογικοῦ ἡμῶν Διαλόγου.

Ἡ ἐνώπιον ἡμῶν ὁδὸς εἶναι βεβαίως ἀκόμη μακρὰ καὶ ἴσως καὶ ἐπίπονος, ἀλλὰ προσευχόμεθα μεθ' ὑμῶν ὅπως τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁποῖον "εἰς ἐνότητα πάντας ἐκάλεσε", φωτίσῃ καὶ καθοδηγήσῃ ἡμᾶς ὥστε νὰ πραγματοποιήσωμεν καὶ ἐν τούτῳ τὴν σωτήριον βουλήν τοῦ Θεοῦ.

Καλωσορίζομεν καὶ αὖθις ὑμᾶς ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ εὐχόμεθα ὅπως ἡ διαμονὴ ὑμῶν ἐνταῦθα ἢ ἀφ' ἐνός μὲν εὐχάριστος, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἰκοδομητικὴ τῶν ἀδελφικῶν ἡμῶν ἐν Χριστῷ σχέσεων.

Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν ἐδώκατε εἰς ἡμᾶς μέ τὴν ἔλευσιν ὑμῶν εἰς τὴν ὡραίαν καὶ ἱστορικὴν ταύτην πόλιν καὶ εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον."

Τὴν ἐπομένην, Τετάρτην, 14ην Μαρτίου, διεξήχθησαν συνομιλίαι ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μεταξὺ τῆς Σουηδικῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ τῆς ἀρμοδίας ἐπὶ τῶν Διαχριστιανικῶν Ζητημάτων

Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς, τό δέ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων ἔδωκε πρὸς τιμὴν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Οὐψάλης καί τῶν συνοδῶν αὐτοῦ δεξιῶσιν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ αὐτοῦ Μεγάρῳ.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης ἐπεσκέφθη καί πάλιν, μετὰ τῆς συνοδείας του, τὴν 15ην Μαρτίου, τό Πατριαρχικόν Μέγαρον, ἵνα ἀποχαιρετίσῃ τὴν Α.Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικόν Πατριάρχην. Κατὰ τὴν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐπίσκεψιν αὐτοῦ, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης προσεκάλεσε τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, ὅπως ἐπισκεφθῆ τὴν Σουηδίαν καί τὴν Σουηδικὴν Ἐκκλησίαν.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΣ

- Ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κυρός Ἡλίας.

Ἀπεβίωσεν αἰφνιδίως τὴν 22αν Ἰουνίου ἐ.ἔ. ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας κυρός Ἡλίας (Moawad). Ὁ ἐκλιπών, ἡλικίας 67 ἐτῶν, εἶχε διαδεχθῆ τὸν ἀείμνηστον Πατριάρχην Θεοδόσιον τὸν ς', ἀποβιώσαντα κατὰ Σεπτέμβριον 1970, καί εἶχεν ἐνθρονισθῆ ἐν Δαμασκῷ τὴν 27ην Σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1970, λαβών τὸν τίτλον Ἡλίας ὁ Δ'.

Ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἡλίας ἐγεννήθη τό 1912 εἰς Λίβανον, ἤκουσε δέ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα εἰς τὴν Μονὴν Deir el Harf τῆς χώρας αὐτῆς, ἐν συνεχείᾳ δέ εἰς Homs καί Δαμασκόν. Ἐχειροτονήθη διάκονος τό 1932, μετὰ δέ τό πέρασ τῶν σπουδῶν του ἐστάλη ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξάνδρου εἰς Κωνσταντινούπολιν (1934) ἔνθα ἐσπούδασε θεολογίαν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης. Ἀποφοιτήσας τό 1939 διωρίσθη Προϊστάμενος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς τοῦ Balamand, προήχθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην τό 1941. Τό 1947 ἐστάλη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας του εἰς Βραζιλίαν, ἔνθα διέμεινε ἐπὶ τριε-

τίαν μέχρι τῆς ἐκλογῆς του εἰς Μητροπολίτην Χαλεπίου, θέσιν τὴν ὁποίαν διετήρησε μέχρι τῆς ἐκλογῆς του εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον.

Πλὴν τῆς ἀραβικῆς, ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἡλίας ὠμίλει καὶ ἔγραφεν ἀπταιστως τὴν ἐλληνικὴν, τὴν γαλλικὴν, τὴν ἀγγλικὴν καὶ τὴν πορτογαλικὴν, ἐγνώριζε δὲ πως καὶ τὴν τουρκικὴν. Ἔιχε ἐκδώσει σημαντικὸν ἀριθμὸν βιβλίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀνθολογίαν νεοελληνικῆς ποιήσεως, βίον τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Παύλου ὡς καὶ πολλὰς μεταφράσεις πατερικῶν κειμένων. Ἦτο ἐπίσης ἐκ τῶν συνεργατῶν τοῦ Περιοδικοῦ "An-pour", ὄργανου τῆς κινήσεως τῆς Ὀρθόδοξου Νεολαίας. Ἐν γένει δὲ ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης ἦτο εἷς τῶν σπουδαιότερων ἡγετῶν τοῦ κινήματος τῆς πνευματικῆς ἀνανεώσεως τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἀντιοχείας, ἐδρεύουσα ἐν Δαμασκῷ, ἐκτείνει τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ἐπὶ τῆς Συρίας, τοῦ Λιβάνου, τοῦ Ἰράκ, τοῦ Κουβέϊτ, τῆς Ἀραβικῆς Χερσονήσου, τῆς Περσίας, μέρους τῆς Τουρκίας, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν Ἀραβικῶν Ἐπισκοπῶν τῆς Ἀμερικῆς, Βορείου καὶ Νοτίου, τῆς Αὐστραλίας καὶ τῆς Νέας Ζηλανδίας.

Τοποτηρητῆς τοῦ Θρόνου ὠρίσθη ἤδη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Τριπόλεως κ. Ἡλίας.

— Συγχαρητήριος Ἐπιστολὴ τῆς Α.Α. τοῦ Πάπα πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς Βορείου καὶ Νοτίου κ. Ἰάκωβον.

Ἡ Α.Α. ὁ Πάπας Ἰωάννης-Παῦλος ὁ Β' συνεχάρη, δι' ἐπιστολῆς του ὑπὸ ἡμερομηνίαν 16 Μαΐου 1979, τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Γέροντα Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβον ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εἴκοσιν ἐτῶν Ἀρχιερατείας εἰς τὴν ἀμερικανικὴν ἡπειρον. "Ἀποτελεῦ εὐχαρίστησιν δι' ἐμέ", γράφει εἰς τὴν Ἐπιστολὴν του ὁ Πάπας, "νά συνενώσω τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ

τάς καλλιτέρας τῶν εὐχῶν μου πρός τάς τῶν Ἐπισκόπων, τοῦ κλήρου καί τοῦ λαοῦ τῆς Ἑμετέρας Ἀρχιεπισκοπῆς, καθώς οὗτοι εὐχαριστοῦν τῷ Θεῷ διὰ τάς πολλές εὐλογίας, τάς ὁποίας ἐδώρησεν εἰς αὐτούς κατά τήν διάρκειαν τῶν ἐτῶν τῆς ποιμαντορίας Ἑμῶν."

Ἡ Α.Α. ὁ Πάπας παρατηρεῖ ἐπίσης εἰς τήν Ἐπιστολήν του ὅτι : "Ἡ πρός τόν ἀείμνηστον προκάτοχόν μου Πάπαν Ἰωάννην τόν ΚΓ' ἐπίσκεψις, τήν ὁποίαν ἡ Ἑμετέρα Σεβασμιότης ἐπραγμα- τοποίησε τῷ 1959, πορευομένη πρός ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων αὐτῆς ἐν Ἀμερικῇ, ὑπῆρξεν ἐν ἐκ τῶν πρώτων γεγονότων, τά ὅποια ἐσημεύωσαν τήν ἔναρξιν νέας ἐποχῆς εἰς τάς σχέσεις μεταξύ τοῦ θρόνου τῆς Ρώμης καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινου- πόλεως. Κατά τά διαρρεύσαντα εἴκοσιν ἔτη ἐπραγματοποιήσατε τήν προσωπικήν ὑμῶν συνεισφοράν πρός ἐπέκτασιν καί ἐνίσχυσιν τῶν σχέσεων τούτων διὰ μηνυμάτων καί σταθερᾶς ἐνθαρρύνσεως τοῦ Διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Καθολικῆς καί Ὁρθοδόξου".

"Ἡ ἐργασία αὕτη", συνεχίζει ἡ Ἐπιστολή, "τόσον καλῶς ἀρξαμένη, ἐλπίζω ὅτι θά ἐξακολουθήσῃ νά φέρῃ διαρκεῖς καρπούς, καθώς ἀτενίζομεν μετά πεποιθήσεως πρός τήν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν, Καθολικοί καί Ὁρθόδοξοι, ἡνωμένοι ἐν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς κοινῆς ἀποστολικῆς πίστεως ἡμῶν, καί ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς πλήρους ἐκκλησιαστικῆς Κοινωνίας, θά καταστοῦν ἱκανοί νά ἐκφράσουν τήν ἐνότητά των ἐν τῇ κοινῇ τελέσει τῆς θείας Εὐχαριστίας".

- Ἄρθρον γερμανικῆς ἐφημερίδος διὰ τάς σχέσεις Ὁρθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς Δυτικὴν Γερμανίαν.

Ἡ ἐφημερίς Rheinischer Merkur τῆς πόλεως Koblenz τῆς Δυτικῆς Γερμανίας δημοσιεύει εἰς τό φύλλον της τῆς 25 Μαΐου 1979 ἄρθρον τοῦ Δρος Ἀναστασίου Κάλλη, καθηγητοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας εἰς τόν Πανεπιστήμιον τοῦ Münster, φέρον τόν τίτλον "Μία χαμένη εὐκαιρία;". Εἰς τοῦτο, ὁ συγγρα-

φεύς, ἀφοῦ ἐπισημάνῃ τὴν ἀπόστασιν ἣ ὁποῖα χωρίζει κατὰ κανόνα τὸν εἰς τὰ ἀνώτατα κλιμάκια οἰκουμενικὸν διάλογον μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὴν βίωσιν τῆς χριστιανικῆς οἰκουμένης εἰς τὴν βάσιν, μεταξὺ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, προχωρεῖ διὰ νὰ ὑπενθυμίῃ τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον δύναται νὰ παίξῃ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Ἐκωνσταντινουπόλεως, διὰ τῆς Μητροπόλεως Γερμανίας, εἰς τὴν γεφύρωσιν τῆς ἀποστάσεως ταύτης.

Ὅμιλῶν εἰδικώτερον διὰ τὰς σχέσεις Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου προτείνει σειρὰν ὅλην πρακτικῶν βημάτων, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ὀδηγήσουν εἰς μίαν νέαν, χριστιανικὴν συνάντησιν τῶν πιστῶν τῶν δύο τούτων ἐκκλησιαστικῶν κοινοτήτων εἰς τὴν χώραν αὐτήν. Εἰδικώτερον προτείνει : τὴν ἵδρυσιν κοινῆς ὁμάδος ἐργασίας ἐκ μελῶν τῆς Γερμανικῆς (ρωμαιοκαθολικῆς) Ἐπισκοπικῆς Συνόδου καὶ τοιαύτην τῆς ὀρθοδόξου κοινότητος διὰ τὴν πρότασιν συγκεκριμένων τρόπων συνεργασίας· ἰσχυροτέραν ἐκπροσώπησιν τῶν Ὁρθοδόξων εἰς διαφόρους τελετὰς καὶ ἑορτὰς· εἰσαγωγὴν τοῦ μαθήματος τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας εἰς τὰ προγράμματα μαθημάτων τῶν ρωμαιοκαθολικῶν θεολογικῶν Σχολῶν· ὀργάνωσιν κοινῶν πνευματικῶν καὶ θεολογικῶν Συμποσίων· ἐνθάρρυνσιν κοινῶν θεολογικῶν ἐκδόσεων· ἀπὸ κοινοῦ ρύθμισιν ἐκκρεμῶν μεταξὺ τῶν δύο κοινοτήτων πρακτικῶν ἢ ποιμαντικῶν προβλημάτων (π.χ. τοῦ θέματος τῶν μικτῶν γάμων μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν)· ἀμοιβαίως διδομένας ὑποτροφίας· ἐνίσχυσιν τῶν ἐπαφῶν ἐπὶ κοινοτικοῦ ἐπιπέδου κ.ο.κ. Ἡ ἀρχή, ἣ ὁποῖα δέον νὰ διέπῃ τὴν εὐρεῖαν αὐτὴν συνεργασίαν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν διετύπωσεν ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Ἀθηναγόρας ὁ Α' εἰς τὴν πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον τὸν ς' ἐπιστολῆν του τοῦ ἔτους 1971 : "Ὡς, ἐν βιώματι, ἀρνητικῶς ἐπορεύθημεν πρὸς τὴν διαίρεσιν, οὕτως, ἐν βιώματι, θετικῶς καλούμεθα, ἵνα πορευθῶμεν πρὸς τὴν τελείαν ἔνωσιν".

- Σύντομα Νέα.

- Ἡ Σερβική Ὀρθόδοξος Ἐπισκοπή Δυτικῆς Εὐρώπης ἐνεκαινίασε προσφάτως (12-13 Ἰουνίου.έ.ε.) εἰς Hildesheim-Himmelstür πλησίον τοῦ Ἀμβούργου τό νέον Κέντρον αὐτῆς, περιλαμβάνον Ναόν, Ξενῶνα καί Αἴθουσαν συγκεντρώσεων. Ὁμιλῶν κατὰ τά ἐγκαίνια ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Λαυρέντιος, ἀνέπτυξε τά τοῦ ἔργου τῆς Ἐπισκοπῆς του διά τήν διαποίμανσιν τῶν εἰς τήν Δυτικήν Εὐρώπην Ὀρθοδόξων Σέρβων καί ἐτόνισεν ὅτι τοῦτο διηκολύνθη μεγάλως ἐκ τῆς θερμῆς καί φιλικῆς ὑποδομῆς ὡς καί τῆς οὐσιαστικῆς βοηθείας τῆς Ἐκκλησίας του ἐκ μέρους τῶν χριστιανῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἡ Σερβική Ἐπισκοπή Δυτικῆς Εὐρώπης ἀριθμεῖ βίον 10 ἐτῶν.

- Ἰδρύθη εἰς Ἀθήνας καί εἰς τά πλαίσια τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Κέντρον Σιναϊτικῶν Μελετῶν, πρός τόν σκοπόν ὅπως διαφυλάξη, μελετήσῃ καί ἐκδώσῃ τοὺς κώδικας χειρογράφων ὡς καί τὰς συλλογὰς ἐπισήμων ἐγγράφων, τά ὅποια ἐσώθησαν εἰς τήν βιβλιοθήκην χειρογράφων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σινᾶ. Τό Κέντρον διευθύνεται ὑπό τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁποίας Πρόεδρος τυγχάνει ὁ ὁμότιμος καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἀνδρέας Φυτράκης.

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 291.- ANTOINE, Métropolitte de Souroge : Connnaissance de soi. Messenger de l'Exarchat du Patriarche Russe en Europe Occidentale 26(1978), 1-4, 7-21.
- 292.- ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ, Ἱεροῦ : Ἐξομολογήσεις. Bogoslovskie Trudy 1978, Ἀριθμ. 19, 71-264 (ρωσιστί).
- 293.- BECKWITH Roger : The origin of the Festivals Easter and Whitsun. Studia Liturgica 13(1979), 1, 1-20.
- 294.- ΜΠΕΡΑΤΗ Θεοδώρου, Ἀρχιμανδρίτου : Καλλίνικοι Μάρτυρες. Ἀθῆναι, Ἐκδόσεις Ἀδελφότητος Θεολόγων "Ὁ Σωτήρ", 1979, 222σ.
- 295.- BRADSHAW Paul : Prayer morning, noon, evening and midnight - an Apostolic Custom ? Studia Liturgica 13(1979), 1, 57-62.
- 296.- CELADA G. : El camino hacia el Sinodo panortodoxo. Nicolaus 6(1978), 2, 253-288.
- 297.- CULMANN Oscar : Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶχε πολιτικῆς βλέψεις; Ἀπόδοσις ἐκ τῆς γαλλικῆς τοῦ Γ.Χρ. Ρηγοπούλου. Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς 62(1979), 670, 21-44.
- 298.- ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΟΥ Θεοκλήτου, Μοναχοῦ : Ὁ Ἅγιος Νεκτᾶριος ὁ Θαυματουργός. Θεσσαλονίκη, Ἐκδόσεις "Ὁρθόδοξος Κυψέλη", 1979, 392 σ.
- 299.- FELICI S. : Valori attuali della catechesi patristica. Roma, ed. LAS, 1979, 217 p.
- 300.- GEORGES, Archimandrite Athonite : Le Monachisme évangélique. Le Messenger orthodoxe 1979, No 82, 3-14.
- 301.- ΓΙΟΥΛΤΣΗ Βασιλείου : Τό μήνυμα τῆς εὐθύνης ἀπό τούς τρεῖς Ἱεράρχες. Γρηγόριος Παλαμᾶς 62(1979), 670, 10-20.
- 302.- HARAKAS Stanley, Rev.: Christian Ethics in Ecumenical Perspective : an Orthodox Christian View. Journal of Ecumenical Studies 15(1978), 4, 631-646.
- 303.- HYRNIOWICS Waclaw : The centrality of Christ in Orthodox Theology. Collectanea Theologica (Lublin) 46(1976), fasc. specialis, 153-168.

- 304.- ΙΩΣΗΦ, Γέροντος : Ἐκφρασις Μοναχικῆς Ἐμπειρίας. Πρό-
λογος Ἀρχιμ. Ἐφραίμ, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
Φιλοθέου Ἀγίου Ὄρους. Ἄγιον Ὄρος, Ἐκδόσεις Ἱερᾶς
Μονῆς Φιλοθέου, 1979, 397 σ.
- 305.- ΚΕΛΕΖΙΤΖ Δημητρίου : Ἡ περί ἐνότητος-ὀλότητος ρωσικὴ
φιλοσοφία. Βελιγράδιον, Συλλογὴ ἄρθρων δημοσιευθέντων
ἐν "Ὁρθόδοξος Σκέψις", 1978, 77 σ. (σερβιστί).
- 306.- ΚΙΛΙΦΗ Τιμοθέου, Ἀρχιμανδρίτου : Στά βάθη. Σχετικὸ
καὶ ἀπόλυτο, ἄπειρο καὶ πεπερασμένο. Ἀθήναι, 1979,
128 σ.
- 307.- LOSSKY Nicolas : Le sens de la communion. Messenger de
l'Exarchat du Patriarche Russe en Europe occidentale
26(1978), 1-4, 49-52.
- 308.- ΜΑΝΤΖΑΡΙΑΔΗ Γεωργίου : Ἐξέλιξη καὶ κρίση τῆς διοικητικῆς
διαρθρώσεως τῆς Ἐκκλησίας. Γρηγόριος Παλαμᾶς 62(1979),
670, 3-9.
- 309.- ΜΥΣΙΡΗ Γεωργίου : Γενηθῆτω τό θέλημά Σου. Ἀθήναι, 1979,
148 σ.
- 310.- PIERRE (L'Huillier), Evêque de Chersonèse : Les diverses
modes de réception des catholiques-romains dans l'Ortho-
doxie. Le Messenger orthodoxe 1979, No 82, 15-23.
- 311.- ΠΕΤΡΟΥ (L'Huillier), Ἐπισκόπου Χερσῶνος : Προβλήματα
συνδεδεμένα πρὸς τό αὐτοκέφαλον. Messenger de l'Exarchat
du Patriarche Russe en Europe occidentale 26(1978),
1-4, 71-98 (ρωσιστί).
- 312.- ROULEAU François : La grande epreuve de l'Eglise Russe.
Etudes 1979, mai, 685-698.
- 313.- ΣΑΚΕΛΛΑΡΗ Κωνσταντίνου : Τό ἐκκλησιαστικόν πρόβλημα τῶν
ἡμερῶν μας ὡς ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ πίστις μας.
Θεσσαλονίκη, 1979, 392 σ.
- 314.- SALACHAS Dimitrios : Il principio della struttura
sinodale delle Chiese orientali nella legislazione
canonica antica. Nicolaus 6(1978), 2, 221-252.
- 315.- STEVENSON Kenneth : The Catholic Apostolic Church -
its History and its Eucharist. Studia Liturgica
13(1979), 1, 21-45.
- 316.- STYLIANOS (Harkianakis), Archbishop of Australia : The
Orthodox Church and the Ecumenical Movement. Australian
Catholic Record 54(1977), 2, 107-118.

- 317.- SUBILIA V.: Tu sei Pietro. L'enigma del fondamento evangelico del papato. Torino, ed. Claudiana, 1978, 80 p.
- 318.- ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ἀνδρέου : Ἔαρ ψυχῶν. Σχόλιον εἰς τό Πεντηκοστάριον. Ἀθῆναι, Ἐκδόσεις Ὁρθοδόξου Τύπου, 1979.
- 319.- OSSIPOV A. : Quelques principes de la conception orthodoxe de l'oecuménisme. Messenger de l'Exarchat du Patriarche Russe en Europe occidentale 26(1978), 1-4, 23-34.
- 320.- ΟΥΣΠΕΝΣΚΥ Νικολάου : Τό ρωσικόν σχῆμα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὡς συνέπεια τῆς συγκρούσεως δύο θεολογιῶν. Messenger de l'Exarchat du Patriarche Russe en Europe occidentale 26(1978), 1-4, 99-136 (ρωσιστί).
- 321.- ΟΥΣΠΕΝΣΚΥ Νικολάου : Τό τυπικόν τῆς ὀλονυκτίου ἀκολουθίας ἐν τῇ ὀρθοδόξῃ Ἀνατολῇ καί ἐν τῇ Ρωσικῇ Ἐκκλησίᾳ. Bogoslovskie Trudy 1978, Ἄρ.19, 3-69 (ρωσιστί).
- 322.- ZIZIOULAS Jean : L'Eglise locale dans une perspective eucharistique. Messenger de l'Exarchat du Patriarche Russe en Europe occidentale 26(1978), 1-4, 35-48.
- 323.- ΓΕΡΜΑΝΟΣ Πατριάρχης τῶν Σέρβων. 1958-1978. Συλλογή πρὸς τιμὴν τοῦ Πατριάρχου, ἐπ'εὐκαιρίᾳ τῆς εἰκοσαετίας τῆς Πατριαρχείας αὐτοῦ. Βελιγράδιον, 1979, (σερβιστί).
- 324.- Le Rédempteur de l'homme. Lettre Encyclique du Pape JEAN-PAUL II. Avec guide de lecture par V. Cosmao o.p. Paris, Les éditions du Cerf, 1979, 159 p.
- 325.- SAINT BASILE LE GRAND, Evêque de Césarée de Cappadoce. Le Lien 44(1979), 2, 66p.